

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-1-120

(Muafiyet)

Karar Sayısı : **10-60/1261-473**

Karar Tarihi : 23.09.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI

Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Harun ULU, Harun GÜNDÜZ, Burak SAĞLAM

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN

: BP Petrolleri A.Ş.

Temsilcisi: Av. Dr. İ. Yılmaz ASLAN

Gazi Umur Paşa Sok. Bimar Plaza No:38/8 Balmumcu
Beşiktaş/İstanbul

D. TARAFLAR

: - BP Petrolleri A.Ş.

Sarı Kanarya Sk. No:14 K.2 Plaza Kozyatağı 34742
Kadıköy/İstanbul

- Hasan Kavi Petrol Ür. Tur. A.Ş.

K.Dikili Beldesi Çınarlı Mah. T.Cemal Beriker Blv. No:2 Adana

- Çüngüşlü Pet. Ür. San Tic. Ltd. Şti.

Şirinyer Menderes Cad. No:254 Buca/İzmir

- BP Petrolleri A.Ş. ile anlaşmalı 12 bayi

E. DOSYA KONUSU: BP Petrolleri A.Ş. (BP) ile muhtelif 12 bayi, Hasan Kavi Petrol Ür. Tur. A.Ş. (Hasan Kavi) ve Çüngüşlü Pet. Ür. San. Tic. Ltd. Şti. (Çüngüşlü Petrol) arasındaki anlaşmaların, intifa/kira haklarının süreleri sonuna kadar 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesindeki istisna hükmünden yararlandığının tespit edilmesi, bu talebin reddedilmesi durumunda ise söz konusu anlaşmalara bireysel muafiyet tanınması talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına kayıtlarına 30.04.2010, 10.05.2010 ve 14.06.2010 tarihlerinde, 3483, 3720 ve 4657 sayılar ile giren bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 14.09.2010 tarih ve 2010-1-120/MM-10-264.HU sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu, 20.09.2010 tarih ve REK.0.05.00.00-110/371 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-60 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

- BP ile bildirim konu bayileri arasındaki dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde düzenlenen istisna hükmünden yararlanamayacağı,

- Bahse konu dikey anlaşmalardan 18.09.2005 tarihinden önce yapılmış olup da anılan tarih itibarıyla kalan süreleri beş yılı aşanların 18.09.2010 tarihine kadar; 18.09.2005 tarihinden sonra yapılanların ise yapıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma imkânının bulunduğu,

- Yine bu anlaşmalardan, daha önce üzerinde istasyonlu akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar/araziler üzerinde maliyeti BP tarafından karşılanmak suretiyle kurulan istasyonlara ilişkin anlaşmalara, "Bayilerin, anlaşmaların ilk olarak imzalandıkları tarihten itibaren beşinci yılın sonunda, BP tarafından üstlenilen ilişkiye

10-60/1261-473

50 özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden bedelini ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri” konusunda tarafların anlaşmaları koşuluyla, imza tarihinden itibaren on yıla kadar muafiyet tanınabileceği

görüşü ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Bildirimin Konusu

60 Söz konusu başvuruda, BP ile diğer taraflar arasında çeşitli istasyonlara ilişkin olarak imzalanan ve önceki bayinin (işleticinin) değişmesi sonucunda üçlü ilişki haline dönen anlaşmaların, BP lehine tanınan intifa/kira haklarının süreleri bitinceye kadar 2002/2 sayılı Tebliğ’in 5. maddesinde öngörülen istisna hükmü çerçevesinde grup muafiyetinden yararlandıklarının tespit edilmesi, bu talebin reddedilmesi durumunda ise söz konusu anlaşmalara bireysel muafiyet tanınması talep edilmektedir.

H.2. Taraflar

BP, petrol ürünlerinin depolaması ile toptan ve perakende satışının yanı sıra, madeni yağ ve jet yakıtı ikmal alanlarında da faaliyet göstermektedir. 2009 yılı sonu itibariyle BP markası altında faaliyet gösteren toplam istasyon sayısı 605’tir.

Bildirim formları ve eklerinde yer alan bilgilere göre bildirim konu anlaşmalar; BP bayrağı altında faaliyet gösteren 12 ayrı istasyonla ilgili olarak tam listesi bildirim formu ekinde yer alan bayiler, Hasan Kavi ve Çüngüşlü Petrol ile BP arasında yapılmıştır.

H.3. İlgili Pazar

70 Taraflar arasındaki “Bayilik Sözleşmesi”nin kapsamı göz önüne alındığında, bildirim konu işlem çerçevesinde ilgili ürün pazarı, “*oto lpg dışında kalan otomotiv yakıtları*” “*oto-LPG*” ve “*madeni yağ*” pazarları olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan, gerek beyaz akaryakıt ürünleri, gerekse oto-LPG ve madeni yağ dağıtım faaliyetlerinin yurt çapında gerçekleştirilmesi ve ilgili hizmetler bakımından rekabet şartlarının farklılaşmasına neden olacak bir unsur bulunmaması nedeniyle ilgili coğrafi pazar, “*Türkiye*” olarak kabul edilmiştir.

H.4. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.4.1. Bildirim Kapsamındaki Anlaşmaların Konusu ve Niteliği

80 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği’nin 2. maddesinde üretim ve dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar dikey anlaşma olarak tanımlanmaktadır.

90 Rekabet Kurulunun akaryakıt sektöründe uygulanan dikey anlaşmalara ilişkin olarak almış olduğu geçmiş ve yakın tarihli çok sayıda kararlar ve Kuruma yapılan başvurular çerçevesinde, akaryakıt sektöründe dikey anlaşmaların çeşitli şekillerde kuruldukları görülmektedir. Bunlardan en yaygın olarak görülen anlaşma türünde, akaryakıt istasyonu ya da istasyon inşasına elverişli arsa/arazi maliki bayi adayı ile dağıtıcı arasında bayilik ilişkisinin kurulmasına esas teşkil eden bir protokol yapılmakta, söz konusu protokolda yüklenilen taahhüde istinaden, malik tarafından dağıtıcı lehine ilgili taşınmaz üzerinde uzun süreli kira ya da intifa hakkı tanınmasını müteakiben taraflar arasında ayrıca bayilik sözleşmesi yapılmaktadır.

Bir başka anlaşma türünde de bayilik faaliyeti yürütmek isteyen ancak akaryakıt istasyonu sahibi olmayan kişiler, malik ile anlaşarak taşınmaz üzerinde kira hakkı elde etmekte, söz konusu kira hakkına istinaden herhangi bir dağıtıcı ile bayilik ilişkisi kurulmaktadır. Bu süreçte, dağıtıcı ile prensipte anlaşılmasının ardından; dağıtıcı, bayi

10-60/1261-473

adayı ve malik arasında üçlü bir protokol yapılmakta; söz konusu protokol gereğince malik tarafından ilgili taşınmaz üzerinde dağıtıcı lehine intifa hakkı tanınmakta; nihayetinde dağıtıcı ile taşınmaz üzerinde kira hakkını elinde bulunduran bayi arasında da bayilik sözleşmesi imzalanmaktadır.

100 Yine sektörde yaygın olarak görülen bir başka anlaşma türünde ise daha önce dağıtıcı lehine ilgili taşınmaz üzerinde kira ya da intifa hakkı tanıyan malik ile dağıtıcı arasında bayilik sözleşmesi yapılmakta ve istasyon bir müddet malik tarafından bayi sıfatıyla işletilmektedir. Daha sonra malik ile dağıtıcı arasındaki sözleşme herhangi bir sebeple sona erdiğinde, malik tarafından bulunan ve dağıtıcı tarafından onaylanan üçüncü bir kişi bayilik faaliyetini devralmakta ya da işletme hakkı doğrudan dağıtıcı tarafından üçüncü bir kişiye kullandırılmaktadır.

Kuşkusuz sektörde yukarıda sayılanlar dışında da çeşitli şekillerde kurulan ve sürdürülen dikey ilişkiler bulunmakla birlikte bildirim konu anlaşmalar, sayılanlardan üçüncü duruma uyar nitelikte anlaşmalardır. Bildirim konusu anlaşmalara ilişkin özet bilgiye aşağıda yer verilmiştir:

110 - Çüngüşlü Petrol ile BP arasındaki anlaşmaya ilişkin olarak bildirim formunda yer verilen bilgilere göre; Şerife DİKİCİ ve Rafet DİKİCİ'nin ½ hisseleri oranında maliki bulunduğu İstanbul ili Üsküdar ilçesi Bulgurlu mahallesinde bulunan ve tapuda 78 pafta 45 ada 4 parsel sayıda kayıtlı taşınmaz, 16.09.1994 tarihinde Mobil Oil Türk A.Ş.'ye 13 yıl süreyle geçerli olmak üzere kiralanmış ve kira sözleşmesi tapuya şerh edilmiştir. Söz konusu kira sözleşmesi, 1996 yılında BP'ye devredilmiştir. Anılan kira sözleşmesi devam ederken 24.09.1998 tarihinde tapuya şerh edilen kira sözleşmesi ile 16.09.2007 tarihinden itibaren 5 yıl geçerli olmak üzere BP lehine kira hakkı tanınmıştır. Bahse konu taşınmaz üzerinde bulunan akaryakıt istasyonunun işleticiliğini ise 14.10.2004 tarihine kadar, BP ile akdedilen bayilik anlaşması çerçevesinde maliklerin hissedarı 120 bulunduğu Kadıköy Cihaz ve Oto Ticaret A.Ş. yürütmüştür. Ancak bayinin yaşadığı finansal sıkıntılar nedeniyle söz konusu bayilik ilişkisi sona erdirilmiş ve 14.10.2004 tarihinde yapılan yeni bayilik anlaşmasıyla anılan istasyonun işleticiliği Çüngüşlü Petrol'e verilmiştir.

- BP ile muhtelif 12 bayi arasındaki anlaşmalara ilişkin olarak bildirim formunda yer verilen bilgilere ve bildirim formu ekinde örnek mahiyetinde sunulan dikey anlaşmaya göre; Alaattin YILDIRIM, Cemal YILDIRIM, Mehmet YILDIRIM ve İsmail YILDIRIM'ın ¼ hisseleri oranında maliki buldukları İstanbul ili Başakşehir ilçesi İkitelli 2 mahallesinde bulunan ve tapuda 3378 parsel sayıda kayıtlı taşınmaz üzerinde 130 tarihinde BP lehine 15 yıl süreli intifa hakkı tanınmış ve 02.12.1999 tarihinde maliklerin hissedarı olduğu Yıldırım Kardeşler Oto Gaz Sistemleri Akaryakıt Servis İstasyonu Petrol ve Sanayi Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti. ile Bayilik Sözleşmesi imzalanmıştır. Ancak bayilik faaliyetinin henüz birinci yılı dolmadan söz konusu bayilik ilişkisi tarafların karşılıklı mutabakatıyla sona erdirilmiş ve anılan istasyonun işleticiliği, yapılan yeni bayilik anlaşmasıyla Kökler Petrol Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye verilmiştir.

- Hasan Kavi ile BP arasındaki anlaşmaya ilişkin olarak bildirim formunda yer verilen bilgilere göre, Hasan KARAKAYA'nın maliki olduğu ve Ankara ili Çankaya ilçesi Karakusulan mahallesi 27459 ada, 1 parsel sayıda kayıtlı taşınmaz üzerinde, malikin kiraya verme hakkı tanıdığı Akata Petrol ürünleri Pazarlama İnş. San. Tic. Ltd. Şti. (Akata) vasıtasıyla 12.05.2003 tarihinde BP lehine 15 yıl süreli kira hakkı tanınmıştır. 140 Söz konusu istasyonu bir süre işleten Akata'nın yaşadığı finansal sıkıntılar nedeniyle söz konusu bayilik ilişkisi sona erdirilmiş ve 04.12.2007 tarihinde yapılan yeni bayilik anlaşmasıyla anılan istasyonun işleticiliği Hasan Kavi'ye verilmiştir.

Söz konusu bayilik (işletme) sözleşmelerinin "Satışlar" başlıklı 2. maddelerinde ise bayilerin faaliyetleri üzerine 2002/2 sayılı Tebliğ anlamında rekabet yasağı getirildiği

10-60/1261-473

görülmektedir. Bu açıdan, bildirim formu ekinde örnek mahiyetinde sunulan sözleşmeler doğrultusunda BP ile Bayiler arasında imzalanan protokoller, bayilik sözleşmeleri, emanet sözleşmeleri ve benzerleri ile bunlarla bağlantılı intifa hakkı ya da uzun süreli kira hakkı kurulmasına ilişkin resmi senetler ve sözleşmeler, bayi üzerine rekabet yasağı getiren dikey anlaşmalar niteliğinde olup 2002/2 sayılı Tebliğ'de yer alan düzenlemelere tabidir.

H.4.2. Bildirime Konu Dikey Anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ Bakımından Değerlendirilmesi

2002/2 sayılı Tebliğ'in 3. maddesinde rekabet etmeme yükümlülüğü "*alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük*" olarak ifade edilmiştir. Tebliğ'in 5(a) maddesinde ise Tebliğ ile tanınan muafiyetin anlaşmalarda alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğüne uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.

Bunun yanında Tebliğ'in aynı maddesinde, anlaşmalardaki rekabet etmememe yükümlülüklerine veya bu yükümlülüğün anlaşmanın asli bir parçası olduğu hallerde anlaşmanın tamamına yönelik olarak getirilen beş yıllık grup muafiyeti sınırına ilişkin olarak bir istisnai durum düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm, "*Alıcının anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcıya ait ise yahut alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir ayni veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdürecektse, alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü, söz konusu tesisin alıcı tarafından kullanıldığı süreye bağlanabilir; şu kadar ki, rekabet etmeme yükümlülüğü, bu sürenin beş yılı aşan kısmı bakımından, sadece alıcının söz konusu tesiste yürüteceği faaliyetini kapsar.*" şeklindedir.

Buna göre istisna hükmü, ancak iki koşuldan birinin gerçekleşmiş olması halinde sağlanmış kabul edilecektir:

- Alıcının (bayi) anlaşmaya dayalı faaliyetini sürdürdüğü tesisin mülkiyeti ya arazi ile birlikte veya *alıcı ile bağlantısı olmayan* üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcıya (dağıtım firması) ait olmalı,
- Ya da alıcı bu faaliyetini, sağlayıcının *alıcı ile bağlantısı olmayan* üçüncü kişilerden elde ettiği bir ayni veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdürmelidir.

BP tarafından sunulan bildirim formunda, yukarıda yer verilen örnek bayilik anlaşmasından hareketle, işletici-malik ile dağıtıcı arasında başlayan dikey ilişkinin, daha sonra malikin kendi rızasıyla ve sözleşmelerle belirlenmiş maddi menfaatler karşılığında işletmeden el çekmesi ve dağıtıcının intifa hakkını elinde bulundurduğu istasyon üzerinde yeni bir bayi ile işletme sözleşmesi imzalaması halinde, bu yeni sözleşme ile birlikte intifa hakkını veren, işletici ve dağıtıcının ayrı kişiler olması nedeniyle üçlü ilişkiye döndüğü belirtilmekte; bu itibarla 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5(a) maddesinde düzenlenen istisnanın, bu yeni ilişkiye uygulanması gerektiği öne sürülmektedir. Yine bu yönde, Tebliğ'in ilgili hükmü kapsamında bir ilişkinin üçlü olması (malik, dağıtıcı, malik ile bağlantısız işletici) sebebiyle ilgili intifa/kira hakkı süresince rekabet etmeme yükümlülüğünün uygulanabileceği, bu durumun önceden ya da sonradan ortaya çıkması ile ilgili olarak herhangi bir farklılık öngörmediği iddia edilmektedir.

Ancak bu iddianın kabul edilmesi halinde tapuya şerh edilmiş kira ya da intifa sözleşmelerine dayanarak mevcut bayilik ilişkilerinin dağıtım şirketleri tarafından

herhangi bir gerekçeyle sonlandırılması ve 3. kişilerle bayilik sözleşmesi yapılmasının önü açılmış olacağından; esasen rekabet yasağına dayalı dikey sözleşmeler üzerindeki 5 yıllık sınırlama da fiilen uygulanamaz hale gelecektir .

200 Bu nedenle istisna hükmünün nasıl anlaşılması ve uygulanması gerektiği Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un 39. paragrafında özellikle açıklanmış ve şu ifadelerle yer verilmiştir; *“Tebliğ’in 5 inci maddesi ile getirilen bu istisna, “öncelikle ve özellikle” ilişkinin başlangıcından itibaren üçüncü şahıslardan aynı ya da şahsi haklar kapsamında taşınmazın kullanma ve/veya yararlanma hakkının alınması ve bunu müteakiben tesisin bizzat sağlayıcı tarafından işletilmesi ya da kullanma/yararlanma hakkı veren ile hiçbir bağlantısı olmayan şahıslarla bayilik ilişkisinin kurulması ile sınırlıdır. Muafiyet kapsamındaki beş yıllık süre dolmadan; faaliyetlerin sona erdirilmesi, devralma vb. yollarla dikey anlaşmanın taraflarında değişiklik ortaya çıkması halinde muafiyetten yararlanılabilecek sürenin uzaması söz konusu değildir.”*

210 Bu çerçevede Tebliğ’in 5(a) maddesinde yer alan istisna hükmü esas itibarıyla istasyon sahibinin dağıtıcıya en baştan itibaren yalnızca kira veya intifa hakkı tanıdığı ve fakat taraflar arasında herhangi bir bayilik ilişkisinin bulunmadığı durumları düzenlemektedir. Başka bir deyişle alıcının satışlarını, sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir aynı veya şahsi kullanım hakkının konusu olan yerde gerçekleştiriyor olması koşulu ilişkinin başlangıcından itibaren sağlanmalıdır.

220 Ancak bildirim konusu dikey anlaşmalarda, ilişkinin başlangıcında malikten alınan kira veya intifa hakları bulunmakla birlikte malikler söz konusu istasyonlarda, işleticilik hakkını devredene kadar bayilik faaliyetini de yürütmüşlerdir. Kılavuz’da açıkça yer verilen hususlar çerçevesinde muafiyet kapsamındaki beş yıllık süre dolmadan bayilik ilişkisinin bir başka gerçek veya tüzel kişiye devredilmiş olması nedeniyle dikey anlaşmanın taraflarında değişiklik ortaya çıkmış olması, muafiyetten yararlanılabilecek sürenin uzamasına yol açmayacaktır. Dolayısıyla başvuru konusu dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ’in 5(a) maddesinde yer alan istisna hükmü kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

230 Nitekim Danıştay’ın TOTAL/Akdağ dosyasında Rekabet Kurulu kararına karşı Danıştay 13. Dairesi’nin E.2006/1604 esas numarasına kayden açılan dava sonucunda verilen 13.05.2008 tarihli ve K.2008/4196 sayılı kararın gerekçesi, bu değerlendirmeyi haklı kılmaktadır. Söz konusu kararda özetle; dağıtıcının bayiiyle kurmuş olduğu hukuki ilişkinin yani taraflar arasındaki dikey anlaşmanın temelini işletme sözleşmesi ve kira sözleşmesi olmak üzere iki sözleşmeye dayandığı belirtildikten sonra, Yüksek Mahkeme’nin, bayilik sözleşmesi de dahil olmak üzere anlaşmanın unsurlarında sonradan oluşacak değişikliklerin değil, anlaşmanın en baştan itibaren 2002/2 sayılı Tebliğ’e uygun olarak kurulup kurulmadığının dikkate alınması ve değerlendirmenin bu çerçevede yapılması gerektiğine işaret ettiği görülmektedir. Bir başka deyişle, dikey anlaşmanın esaslı unsurlarından olan bayilik sözleşmesinin sonlandırılması halinde dahi, 2002/2 sayılı Tebliğ ve 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesine uygunluk değerlendirmesi yapılması gerekirken, bayilik sözleşmesinin tarafının değişmesi halinde de uygunluk değerlendirmesinin *öncelikle* yapılması gerekmektedir.

240 Yukarıda yer verilen sözleşme hükümlerinden görüldüğü üzere, bahse konu dikey anlaşmalar ile Bayilerin faaliyetleri üzerine 2002/2 sayılı Tebliğ anlamında rekabet yasağı getirilmekte olup söz konusu yasağın süresinin belirlenmesinde ise gerek bayilik sözleşmeleri, gerekse BP lehine tesis edilen intifa/kira hakları ile benzeri etkiye sahip sözleşmelerin sürelerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Rekabet Kurulunun ve Danıştay’ın konuyla ilgili olarak daha önce almış olduğu kararlar ile de sabit olduğu üzere, bayilik sözleşmeleri ile bu sözleşmelerde yer alan rekabet etmeme yükümlülüğü süresine etki eden intifa sözleşmeleri ve kira sözleşmelerinin

10-60/1261-473

tamamı tek bir dikey anlaşma olarak kabul edilmektedir. Bu dikey anlaşmalar ile bayiye 5 yıldan uzun süreli rekabet yasağı getirilmesi, söz konusu dikey ilişkiyi grup muafiyeti kapsamı dışına çıkarmaktadır

Diğer taraftan, Kılavuz'un 32. paragrafında yer alan açıklamalar doğrultusunda, gerek bahse konu anlaşmaların niteliği, gerekse mevzuattan kaynaklanan yükümlülükler dikkate alındığında, bildirimlere konu anlaşmalar bakımından rekabet yasağına ilişkin hükümlerin anlaşmanın geri kalanından ayrılabilmesi mümkün olmadığından, anlaşmaların beş yılı aşan süreler bakımından bir bütün olarak 2002/2 sayılı Tebliğ'in sağladığı grup muafiyetinden yararlanamayacağı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Yine Kurulun konuya ilişkin olarak daha önce almış olduğu kararlar uyarınca, 18.09.2005 tarihinden önce yapılan ve bu tarih itibarıyla kalan süresi beş yılı aşan dikey anlaşmaların, 18.09.2010 tarihinde kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma olanağı bulunmaktadır. 18.09.2005 tarihinden sonra yapılan dikey anlaşmalar ise yapıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen grup muafiyeti kapsamındadır. Bu bakımdan, BP ile bildirim konu bayileri arasındaki dikey anlaşmaların, dikey anlaşmalara esas teşkil eden intifa/kira hakları ve/veya bayilik sözleşmelerinin 18.09.2005 tarihi itibarıyla kalan süreleri beş yılı aşanlar için 18.09.2010 tarihinde kadar; yine ilgili dikey anlaşmalara esas teşkil eden intifa/kira hakları ve/veya bayilik sözleşmeleri 18.09.2005 tarihinden sonra yapılanlar için ise yapıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanacağı kanaatine varılmıştır.

H.4.3. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

Bildirim konusu dosya kapsamındaki bireysel muafiyet incelemesinde, Rekabet Kurulunun daha önce almış olduğu benzer konulu anlaşmalara ilişkin Kararlarında¹ yapmış olduğu ayrıntılı değerlendirmelerden yararlanılmıştır. Söz konusu kararlarda özetle, dağıtıcıların bayileri ile aralarındaki dikey anlaşmalara 5 yılın üzerinde bireysel muafiyet tanınabilmesi için;

- Daha önce üzerinde hiçbir gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar/araziler üzerinde kurulacak yeni akaryakıt istasyonlarına ilişkin olması,
- Akaryakıt istasyonlarına özgü yatırımların dağıtıcı tarafından üstleniliyor olması,
- Bayilerin 5. yılın sonunda, dağıtım şirketi tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden bedelini ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri konusunda tarafların anlaşmaları

şartlarının karşılanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda, benzer nitelikteki bireysel muafiyet başvurularının değerlendirilmesinde bu kriterlerin birlikte göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Bildirim formunda bu konuyla ilgili olarak; Rekabet Kurulunun bireysel muafiyet taleplerine ilişkin olarak almış olduğu ve yukarıda özetlenen kararlarına da atıfta bulunularak, muafiyet talep edilen istasyonlarda işleticilik haklarını kendi rızasıyla üçüncü kişilere devreden bayilerin çoğunluğunun, akaryakıt sektöründe ilk defa faaliyet göstermek amacıyla sektöre adım atan gerçek veya tüzel kişiler olduğu belirtilmektedir. Ancak bildirim formunda belirtilen bu hususun, Rekabet Kurulunun yukarıda yer verilen kararlarında benimsemiş olduğu şartlarla bir ilgisinin olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla bayilerin çoğunluğunun, akaryakıt sektöründe ilk defa faaliyet göstermek amacıyla sektöre adım atan gerçek veya tüzel kişiler olmasının, söz konusu bayilerle

¹ Rekabet Kurulunun 25.02.2010 tarihli ve 10-19/229-87 ile 10-19/ 228-86 sayılı ve 18.03.2010 tarih ve 10-24/338-122 sayılı Kararları.

290 yapılan anlaşmalara bireysel muafiyet tanınabilmesi bakımından yeterli olmadığı değerlendirilmektedir.

Bildirim formları incelendiğinde, söz konusu bildirimler kapsamındaki anlaşmalardan hangilerinin daha önce üzerinde akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmayan arsalar/araziler üzerinde kurulmuş olup da yatırım maliyeti BP tarafından karşılanan [yeni] istasyonlara ilişkin olduğu konusunda bir bilgi bulunmadığı görülmektedir. Bununla birlikte bildirim konusu anlaşmalardan, Rekabet Kurulunun yukarıda yer verilen kararlarındaki şartları taşıyan anlaşmalara bireysel muafiyet tanınabileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Bir başka ifadeyle, daha önce üzerinde istasyonlu akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar/araziler üzerinde maliyeti BP tarafından karşılanmak suretiyle kurulan istasyonlara ilişkin anlaşmalara *"Bayilerin, anlaşmaların ilk olarak imzalandıkları tarihten itibaren beşinci yılın sonunda, BP tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden bedelini ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri"* konusunda tarafların anlaşmaları koşuluyla, imza tarihinden itibaren on yıla kadar muafiyet tanınabileceği değerlendirilmektedir.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

- BP Petrolleri A.Ş. ile bildirim konu bayileri arasındaki dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde düzenlenen istisna hükmünden yararlanamayacağına,
 - Bahse konu dikey anlaşmalardan 18.9.2005 tarihinden önce yapılmış olup da anılan tarih itibarıyla kalan süreleri beş yılı aşanların 18.9.2010 tarihine kadar; 18.9.2005 tarihinden sonra yapılanların ise yapıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına,
 - Yine bu anlaşmalardan, daha önce üzerinde istasyonlu akaryakıt bayilik faaliyet yapılmamış arsalar/araziler üzerinde maliyeti BP tarafından karşılanmak suretiyle kurulan istasyonlara ilişkin anlaşmalara "Bayilerin, anlaşmaların ilk olarak imzalandıkları tarihten itibaren beşinci yılın sonunda, BP tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden bedelini ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri" konusunda tarafların anlaşmaları koşuluyla, imza tarihinden itibaren on yıla kadar muafiyet tanınmasına
- 320 OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.